

Sygnatura akt VI Ka 680/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **13 października 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Krzysztof Ficek (spr.)

Sędziowie SSO Kazimierz Cieślukowski

SSO Marcin Mierz

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Elżbiety Ziębińskiej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2015 r.

sprawy **J. B. syna R. i A.,**

ur. (...) w T.

oskarżonego z art. 160§3 kk w zw. z art. 160§2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 15 maja 2015 r. sygnatura akt II K 191/15

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk i art. 440 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Tarnowskich Górach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 680/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wyrokiem z dnia 15 maja 2015 roku sygn. akt II K 191/15 warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego J. B. o przestępstwo z art.160 § 3 kk w zw. z art.160 § 2 kk na okres próby 2 lat. Ponadto orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 5000 złotych i obciążył go kosztami sądowymi.

Od wyroku tego apelację wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, który orzeczenie Sądu I instancji zaskarżył w całości na niekorzyść oskarżonego. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść ostatecznego rozstrzygnięcia, a mianowicie:

- art.339 § 1 pkt 2 kpk polegającą na skierowaniu sprawy na posiedzenie i warunkowym umorzeniu przeciwko oskarżonemu postępowania karnego, pomimo że okoliczności popełnienia zarzucanego mu czynu decydujące o

stopniu winy oskarżonego oraz społecznej szkodliwości jego czynu budziły wątpliwości i wymagały wyjaśnienia w toku rozprawy,

- art.424 § 2 kpk poprzez jego niezastosowanie i niewyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku elementów przedmiotowych i podmiotowych czynu oskarżonego rzutujących na ocenę zarówno stopnia jego społecznej szkodliwości, jak i stopnia zawinienia oskarżonego, którymi to winien kierować się sąd rozpoznając wniosek o warunkowe umorzenie postępowania;

2) błąd w poczynionych ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na uznaniu, że wina i stopień społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu nie są znaczne, co skutkowało warunkowym umorzeniem postępowania wobec ww., podczas gdy Sąd orzekający w I instancji nie dokonał kompleksowej analizy okoliczności niniejszej sprawy pod kątem ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu, do czego wymagane jest zbadanie zarówno strony przedmiotowej czynu (w szczególności rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej szkody), jak i jego podmiotowej.

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz o zasądzenie od oskarżonego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje :

Wywiedziona apelacja okazała się zasadna, gdyż orzekający w pierwszej instancji Sąd Rejonowy uchylił się od oceny zachowania oskarżonego w kontekście wszystkich przesłanek decydujących o warunkowym umorzeniu postępowania karnego przewidzianych w art.66 § 1 kk. Ponadto wątpliwości budzi przyjęta kwalifikacja prawna czynu przypisanego J. B., co może przełożyć się na ocenę stopnia społecznej szkodliwości zachowania oskarżonego.

Poza sporem jest, że oskarżony do tej pory nie był karany, zaś jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. Niemniej jednak wskazane przesłanki nie są jedynymi, o których mowa w art.66 § 1 kk, a dopiero ich łączne spełnienie uprawnia sąd do warunkowego umorzenia postępowania. W świetle powołanego przepisu sąd powinien przede wszystkim ocenić stopień zawinienia sprawcy i społeczną szkodliwość jego czynu i dojść do wniosku, że nie są one znaczne. Nie mogą również budzić wątpliwości okoliczności popełnienia czynu. O ile te ostatnie nie nasuwają większych zastrzeżeń, gdy uwzględnić nie tylko opinię Zakładu Medycyny Sądowej (...), ale również zeznania pokrzywdzonego J. K., świadka A. G., a także wyjaśnienia oskarżonego, o tyle kwestia winy i społecznej szkodliwości czynu nie została przez Sąd I instancji wnikliwie oceniona, co skutkowało treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym próżno szukać wyjaśnienia tej problematyki.

W swojej apelacji - jedynej wniesionej w sprawie - pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego nie zakwestionował ustalenia o nieumyślnym działaniu oskarżonego. Mając na uwadze realia sprawy, wykonywanie zabiegu medycznego przez doświadczonego lekarza anestezjologa, należało zgodzić się z przyjęciem nieumyślności w działaniu oskarżonego. Zostało zatem przesądzone, że oskarżony nie miał zamiaru popełnienia czynu zabronionego, popełnił go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć. Dla Sądu Rejonowego samo przyjęcie nieumyślności było wystarczające dla uznania stopnia zawinienia oskarżonego na poziomie nieznacznym. Tymczasem nieumyślność w działaniu sprawcy również może podlegać stopniowaniu. W świetle definicji ustawowej nieumyślność przyjmuje dwie postacie (art.9 § 3 kk). Przez dużą część doktryny i orzecznictwa nazwane są one świadomą nieumyślnością i nieświadomą nieumyślnością (A. Zoll, w: Zoll (red.), Kodeks karny, t. I, 2007, s. 122; M. Królikowski, w: Królikowski, Zawłocki (red.), Kodeks karny. Część ogólna, 2010, t. I, s. 412; szerzej zob. J. Giezek, Przewidywanie czynu, s. 130-155). Funkcjonuje także inna ich nazwa, nawiązująca do dawnych regulacji kodeksowych - świadomą nieumyślność określa się jako lekkomyślność, a nieumyślność nieświadomą - jako niedbalstwo. Nie trzeba szerzej uzasadniać dlaczego świadoma nieumyślność jest bardziej obciążająca niż nieumyślność nieświadoma. Różny też może być stopień niezachowania przez sprawcę ostrożności wymaganej w danych okolicznościach. Przypomnieć trzeba, że A. G. zeznała,

iż włożyła laryngoskop do jamy ustnej pokrzywdzonego w celu uwidocznienia wejścia do krtani i go nie zobaczyła. Następnie oskarżony dwukrotnie podjął próbę intubacji pacjenta tzw. „ślepej” intubacji. Natomiast w opinii biegli stanowczo wskazali, że wprowadzenie rurki bez widoczności krtani i strun głosowych jest niezgodne z zasadami. Może grozić uszkodzeniem ścian gardła, krtani lub przełyku. Wprowadzenie rurki powinno być wykonywane zawsze „pod kontrolą wzroku”. Z przytoczonego fragmentu opinii wynika poważne niezachowanie przez oskarżonego ostrożności wymaganej przy intubacji.

Sąd I instancji uchylił się także od oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu. Ma rację apelujący, że Sąd meriti wbrew treści art.115 § 2 kk nie dokonał kompleksowej analizy okoliczności sprawy pod kątem ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu, do czego wymagane jest zbadanie zarówno strony przedmiotowej czynu (rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków), jak i jego strony podmiotowej. Nie można pominąć skutków zachowania oskarżonego. W wyniku jego działań nie tylko zdrowie, ale i życie J. K. było zagrożone. Po operacji stan pokrzywdzonego uległ pogorszeniu. Wystąpiły objawy sepsy, niewydolność oddechowa oraz objawy psychotyczne, co skutkowało przeprowadzeniem kolejnej operacji. Zgodzić się trzeba ze skarżącym, że nie da się pominąć komplikacji wynikających z wadliwie wykonanych czynności czy też odczuwanych przez pokrzywdzonego do dzisiaj skutków niewłaściwie przeprowadzonego zabiegu. Pokrzywdzony nie tylko przez trzy tygodnie przebywał w szpitalu, ale przede wszystkim dwukrotnie miał wykonaną cerwikotomię i prawostronną torakotomię, przez 6 miesięcy od zabiegów nie potrafił wydobyć głosu, zaś przez dłuższy czas pozostawał całkowicie niezdolny do pracy. Są to istotne okoliczności, które poddają w wątpliwość przyjęcie społecznej szkodliwości czynu oskarżonego na poziomie nieznaczności.

Sąd odwoławczy z urzędu dostrzegł jeszcze inną kwestię, która należycie wyjaśniona może mieć wpływ na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonego. Sąd Rejonowy ustalił, że oskarżony nie tylko naraził J. K. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub uszczerbku na zdrowiu, ale również spowodował nieumyślnie perforację ściany tylnej przełyku. Tymczasem kwalifikacja prawna zachowania oskarżonego nie odzwierciedla jego odpowiedzialności za powstały skutek w postaci przedziurawienia przełyku. Dodać trzeba, że skutek ten wynika z zarzutu prokuratora, bez zastrzeżeń przyjętego w zaskarżonym wyroku. Potrzeba zatem ustalenia w drodze opinii sądowno-lekarskiej jakiego rodzaju uszczerbku na zdrowiu doznał pokrzywdzony. Czy był to uszczerbek lekki, średni czy ciężki. W doktrynie przyjmuje się, że jest możliwy zbieg kumulatywny art.160 § 1-3 kk z art.157 § 1-3 kk. Wydaje się także, że niewłaściwy zbieg zachodzi między art.160 § 3 kk i art.156 § 2 kk, ale wówczas kwalifikacja czynu jako przestępstwa z art.156 § 2 kk konsumuje kwalifikację z art.160 § 3 kk (porównaj: „Kodeks Karny. Komentarz.”, tom II, pod red. Andrzeja Zolla, Zakamycze 2006, str. 386). Ponieważ apelujący problematyki tej nie zauważył, a jest ona ważna dla wydania w sprawie prawidłowego wyroku, Sąd odwoławczy, mając na uwadze wniesienie środka odwoławczego na niekorzyść oskarżonego, skorzystał dodatkowo z art.440 kpk i uchylił zaskarżony wyrok niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

W ponownym postępowaniu Sąd Rejonowy jest zobowiązany skierować sprawę na rozprawę i przeprowadzić pełne postępowanie dowodowe. Nadto wyjaśni w oparciu o opinię biegłego jaki charakter miały obrażenia doznane przez pokrzywdzonego w wyniku perforacji przełyku (w tej kwestii nie musi opiniować Zakład Medycyny Sądowej (...)). Mając na uwadze treść opinii ustali prawidłową kwalifikację prawną czynu. Następnie dokona pełnej oceny tych okoliczności, od których uzależnione jest rozstrzygnięcie o konsekwencjach przypisanego sprawcy przestępstwa.